

Med revijami

„Savremenik“ je prinesel v 3. številki letošnjega letnika dr. Tominškovo oceno Meškove povesti „Na poljani“.

„Brankovo Kolo“ piše (14. febr. 1908) oziraje se na Peruškov prevod „Gorskega Venca“: „Radujemo se, što je ovo uzorno delo velikega srpskoga pesnika postalo lektiro m celoga slovenskoga juga, jer ga i Bugari već podavno imaju prevedena na svom jeziku.“

Dr. J. T.

„Srpski Književni Glasnik“ (urednik dr. Jovan Skerlić) omenja v 7. številki z 1. aprila 1908. letošnje knjige „Slovenske Matice“ s kratkimi označbami ex offio. Na str. 560. se opozarja tudi na „Ljublj. Zvon“ s Cankarjevo povestjo „Pravična kazen božja“. — Pri tej priliki bodi „Glasnik“ kot najboljša srbska revija toplo priporočen.

Dr. Jos. Tominšek.

„Glas Matice Hrvatske“, ki ga zdaj urejuje prof. dr. A. Bazala, se ozira redno tudi na naše književne in sploh prosvetne pojave. Urednik sam je n. pr. ocenil (v 4. številki) prav laskavo lanska izdanja „Slovenske Šolske Matice“, dr. Fr. Ilešič je poročal o predavanjih zagrebških profesorjev v Ljubljani in dr. Josip Tominšek je objavil v 6. številki članek: „Književna vzajemnost med Hrvati in Slovenci“.

Splošni pregled

„Matica Slovenska“. V odborovi seji dne 13. maja t. l. je predsednik javil, da bo zemljevid izdelan do sredi avgusta t. l. Ekscerpiranje Pleteršnikovega slovarja, glavna priprava za izdanje tehniškega slovarja, bo dovršeno do konca oktobra. Pravdo z gosp. prof. Jesenkom radi Knezovih delnic „Narodne tiskarne“ je „Matica“ v drugi instanci izgubila, a je sprejela ponujeno ji poravnavo, v katere zmislju g. prof. Jesenko prepušča Matici tožno vsoto 1110 K ter plača svoje stroške. Sprejelo se je nekaj rokopiesov, drugim so se določili ocenjevatelji. Na podlagi došlih ofertov so se določile tiskarne za tisk publikacij, za katere je bil razpisan natečaj; za eno knjigo se naknadno razpiše natečaj. Za tekoče leto je plačalo članarino že 781 članov, na novo jih je pristopilo 84 in en ustanovnik.

Jugoslovanska umetniška razstava. Dne 30. aprila se je otvorila v Zagrebu ob obili udeležbi, zlasti gostov iz Belgrada jugoslovanska umetniška razstava. Slovenci so, žal, slabo zastopani, a to bržčas radi tega, ker je več slovenskih umetnikov poslalo svoje umotvore v varšavsko razstavo. Zastopani so v jugoslovanski razstavi od Slovencev samo Vesel, brat in sestra Šantl in Vavpotič.

Listnica uredništva. Gospa M. C. Kišinev: Motite se! Samo Vaš naslov sem založil. Zdravi! — Gospod V. R. v G.: Vaši verzi niso brez poezije. Žal pa, da je v vsaki vaših pesmi tudi kaka malenkost, ki moti in izključuje ono popolnost, brez katere pesem ni umotvor... — G. V. de Pretiosio, Ljubljana: Ena izmed poslanih pesmi ima naslov: „Molči duša!“ Mislite si, da je to kdo Vam zaklical, in ravnajte se po tem! — Gospod Vladko Kuret: Blagovolite nam naznaniti svoj naslov!

Med revijami

„Savremenik“. Imeli smo že večkrat priliko, pohvalno omenjati ta „Mesečnik društva hrvatskih književnika“. Ker je baš zdaj končano prvo poluleetje, pribijemo na podlagi dosedanjih številčk bolj in bolj v ospredje stopajoče dejstvo, ki more postati očitno vsakemu hladno objektivnemu motrilcu, namreč dejstvo, da je „Savremenik“ doslej prva in zato, kolikor je v naših razmerah mogoče, najboljša jugoslovanska revija; on posvečuje pažnjo vsem strokam in vsem kretnjam kulturnega gibanja Jugoslovancov, a tudi ne prezre svetovnih kulturnih pojavov. Že na zunaj je našemu časopisu to mogoče le zaradi velikega njegovega obsega: vsak mesec 64 strani teksta v 4°! V takih velikih zvezkih je prostora za teoretske članke (n. pr. Natko Nodilo: „Sloboda volje u književnika“, „Artizam“; Srečko Zindl: „Narodnosno pitanje u Hrvatskoj i Slavoniji“ i. dr.; in več biografsko-umetniških različne vsebine, spekulativne, poročajoče ali kritične), za beletristiko v najširšem pomenu, in za obsežen „Listek“, ki govori informativno včasih nekaj tudi o politiki, več o sociologiji, filozofiji, zlasti o književnosti vseh strok (v posebnem poglavju o prirodnih znanostih), o umetnosti vobče, o glasbi, o gledališču; prostora je naposled še za razne male vesti in — last not least — za polemiko, ki obsenčuje včasih tudi druge predele v listu.

List se ozira dosledno tudi na naše slovenske razmere in donaša rad ocene naših literarnih del. Takoj v 1. številki str. 51—52 je Drag. Domjanića jako laskava ocena Aškerčevih „Jadranskih biserov“; ocenjevatelj pravi med drugim: „U tim je pjesmama život mornarske duše: pogibije i sanje i šala i strava . . . Ima biserja u moru, ali ih može samo junak u jednoj noći godine naći; ima biserja u duši narodnoj, ali ih nalazi samo — pjesnik!“ — Jaz n. pr. sem poročal za list na kratko o Cankarjevih zadnjih delih in o Meškovem romanu „Na Poljani“, dr. Ilešič je objavil članek o Josipini Kunovičevi, Anton Dobronić ocenjuje publikacijo naše Glasbene Matice (Štirinajst moških in mešanih zborov. Uredil Matej Hubad) i. t. d.

„Savremenik“ in „Matica Hrvatska“. — Z eno besedo naj se dotaknemo tudi polemike, ki jo ima „Savremenik“ z „Matico Hrvatsko“, ali „Matica Hrvatska“ s „Savremenikom“, kakor pač prilike naneso; samo z eno besedo, pravim, ker v takih poslih se držimo dosledno tega načela, da se ne vtikamo v domače, hišne, družbinske razmere svojih prijateljev. My house is my castle — to veljaj i za nas i za vas! Vendar je postal v zadnjih časih razpor tako hud, da zbuja pozornost, dočim so prvi meseci v letu pretekli dokaj mirno in so zato zaplodili nekaj lepih, objektivnih spisov i v „Savremenuku“ i v „Glasu Matice Hrvatske“, organu „Mat. Hrv.“ Zdaj pa zavzema polemika, direktno ali indirektno, precej prostora v „Savr.“ in napolnjuje skoraj edino vse predele po obsegu manjšega „Glasa“. — Ta in oni bo zaradi tega morda bil v plat zvona; mi nismo nič tragično razpoloženi, ker si na tihem mislimo, da gospoda niso tako hudi, kakor se delajo in kakor pišejo. Da! Hvala Bogu, da niso tako hudi, kajti škoda bi bilo, ko bi si tako odlični delavci na kulturnem polju (mi visoko spoštujemo razne nam znane može obeh strank!) zagrenili veselje do dela! A zanašamo se na njih delavnost in vztrajnost na potu do občnega blagra in smo prepričani, da se bosta oboji poti naposled strnili. — Le malenkostni ne smemo biti niti preveč občutljivi!

Kaj je neposreden povod ljuto vzkipelemu boju? Splošna ocena zadnjih publikacij „Mat. Hrv.“, ki je izšla v 5. številki „Savremenika“. Ta ocena res ni posebno laskava; pa kaj zato? Je li treba zaradi nje mobilizovati vse čete „Maticice Hrvatske“? Ako so knjige dobre, prodrle bodo vkljub morebitni nepovoljni ali celo krivični oceni! Vsak delavec naj dela mirno dalje, in ako ima iskreno zavest, da mu delo uspeva, zmagal bo ž njim, ne z reklamo, ki jo počenja zase. Takisto: ako se „Mat. Hrv.“ iskreno zaveda, da je na pravem potu, more biti povsem mirna napram vsem kritikam. Sama si mora biti najstrožja kritikovalka, ne pa kritikovalka — kritik, ki se objavljajo o njej in njenih delih! Ni prava pot, da ona kot protitežje nasproti neugodnim ocenam hvale vsako svoje delo, ne zapazivši na njem niti enega madeža. Samohvala je vedno sumljiva in zbuja nevoljo in nehote odpor; na to smo že lani namignili. Sploh bi bilo najbolje, ko bi Matica v svojem glasilu ne prinašala ocen lastnih del; dovoljena bi bila le bibliografska oznanila. Tako pa v preveliki gorečnosti štiti vsako svoje delo do zadnje pičice; ugovori se potem pleto brez konca in kraja ter v ospredje stopijo kaj hitro osebe, a stvarnost se odrine v stran. Kdor kaže dovolj ravnodušnosti, vanj se bodo kmalu naveličali drezati! Baš „Matica“ mora biti ravnodušna in je lahko, ker ima za seboj moč stare in krepke organizacije. Dosledna njena sedanja obramba nasproti vsakemu očitku dobi takoj značaj nedovoljene reklame in mirni, oddaljenejši motrilci opazujejo že več časa z nepovoljnimi čuti to res nekam reklamsko početje. Da nismo mi osameli, nam kaže dejstvo, da se je v konkretnem slučaju proti temu dvignila celo „mirna Bosna“: v Sarajevskem „Beharju“ (s 1. junija številka 30) so pisane tele vrste: „Ne možemo, da se ovdje ne osvrnemo na nešto . . . A to je reklama „Mat. Hrv.“ o tej knjizi (govori se o Andrijaševićevih „Slikah i pričah . . .“, ki jih je izdala „Mat. Hrv.“ za l. 1907). Ne može se prigovoriti tome, da „Mat. Hrv.“ s ekonomskih razloga obznanjuje sadržinu svojih izdanja; no nikako nije opravdano apsolutnim sudom prejudicirati glasu kritike a po gotovo ne ponizavati svoja prijašnja izdanja na račun novih. Maticina je reklama ovaj put uzvisila Andrijaševića na račun Gjalskoga itd.“ V koliko je Matica udarila Gjalskega („Behar“ se ozira na navdušeno oceno Andrijaševićeve knjige v „Glasu Mat. Hrv.“), tega mi ne bomo preiskovali; opetovano pa izjavljamo, da bo Matica ravnala le v svojem interesu, ako ne stopa pred javnost vedno s samohvaio; ostentativno naj dela, stopa pa naj pred svet le z delom, ne z ostentativnostjo! Tako bo razorožila svoje istinite in dozdevne nasprotnike, med njimi tudi „Savremenik“. *Dr. Jos. Tomišek.*

Splošni pregled

Dvorni svetnik prof. dr. Vatroslav Jagić je slavil dne 6. julija t. l. svojo sedemdesetletnico. Tem povodom so mu izročili njegovi čestilci, prijatelji in učenci slavnostni spis. Vsled znanih razmer na vseučiliščih se je moralo omejiti slavlje na ožji krog. Slavnemu slavistu in učenjaku želimo še mnogo let!

Odkritje nagrobnika in spominske plošče Simonu Gregorčiču. „Osrednji odbor za Gregorčičev spomenik“ je sklenil odkriti dne 6. septembra t. l. spominsko ploščo na rojstni hiši na Vrsnem in nagrobnik „tam gori pri Sv. Lovrenci“ pod sivim Krnom v znak hvaležnosti slovenskega naroda napram geniju velikega pesnika. Spominska plošča in nagrobnik sta delo slovenskega umetnika Bitežnika v